

AkersDølen

Medlemsblad for Groruddalen Historielag

Fra Stabburstrappa	s 2
Hva skjer	s 3
Årsmøteinnkalling	s 4
Vandring på Vollebekk	s 5-6
Grorudjenta	
Mabel Moen	s 7-9

Årboklansering 2017	s 10-11
Akersdølen på nettet	s 11
Lokalhistorisk arrangement på Bjerke	s 12
Jul på Årvoll gård	s 13

Vi ønsker alle våre medlemmer et riktig godt nytt år!

AkersDølen

Medlemsblad for Groruddalen Historielag

Returadresse:

Groruddalen Historielag
Postboks 37 Grorud
0905 OSLO

Besøksadresse:

Stabburet Nordtvet gård
Gårdsveien 1 - 3

Kontortid:

Kontoret er åpent første
onsdag hver måned.
kl. 12.00 - 14.00
Telefon: 22 16 48 85
E-post: post@grohi.no
Hj.side: www.grohi.no
Org.nr 989 556 924
Bankkonto nr: 7877 08 52381
Vipps nr: 22102

AkersDølen's redaksjon:

Kristian Skaane
Sigrun Opheim
Kari Brun Wisløff

Styret:

Leder og ansv.red.:

Dan Brovold

Nestleder: Kristian Skaane

Sekretær: Sigrun Opheim

Styremedlemmer:

Trine Pedersen
Anne Finhammer
Guri E. Bramness
Kari Brun Wisløff
Anne Fikkan

Varamedlemmer:

Geir Nordhus
Tore Bakker

Bokføring:

Øyvind Ragnar Bjørklund

Produksjon:

Gjerholm Design

Fra Stabburstrappa

Årboka 2017

Årboka er nå presentert og lagt ut for salg i bokhandlene og på bibliotekene. Redaksjonskomiteen har igjen gitt oss en flott bok med mye interessant stoff. Vi takker og vi takker også artikkelforfatterne for bidragene.

Til dere som abonnerer på Årbøkene har jeg en oppfordring om å betale i tide. Det krever mye ekstraarbeid og purre og da vi må legge på et purregebyr blir det også dyrere for dere.

Under presentasjonen på Stabburet fikk vi innlegg fra fire av artikkelforfatterne, noe som skapte en fin ramme rundt lanseringen.

Allerede nå er arbeidet med neste årbok i gang, og vi oppfordrer alle til å sende inn bidrag om eldre og nyere historier fra Groruddalen.

Aktiviteter

2017 ble et aktivt år for Historielaget med flere turer og andre arrangementer. En gjennomgang av dette vil bli presentert i årsrapporten.

Vi har ryddet i vårt medlemsarkiv og det har resultert i at antall medlemmer har gått noe ned, men denne oppryddingen var helt nødvendig.

Historielaget trenger flere medlemmer for å spre interessen for dalens historie, og vi vet at den beste rekrutteringen er at dere som er medlemmer verver nye. Så snakk med venner og bekjente å få dem til og mede seg inn. Kontingenten er lav og alle som melder seg inn får en gratis årbok i posten.

Styret for Groruddalen Historielag ønsker dere alle et riktig godt nytt år.

Dan Brovold

leder

GRORUDDALEN HISTORIELAG

FORSIDEFOTO: Den nye årboka med bilde av kaken fra 20-års jubiléet for pilegrimsleden.

Hva skjer?

Aktiviteter våren 2018

Tirsdag 27. februar kl 19:00

Årsmøte på Nordtvet Gård.

Torsdag 10. mai kl 12:00 Utendørsgudstjeneste på Liastua og Pilegrimsvandring på Oldtidsveien over Gjelleråsen. Vi serverer vår berømte pilegrimsuppe ca kl 13:00 og det blir påfølgende vandring langs pilegrimsleden. Guide: Jan Arne Tangerud.

“Lokalhistorie er spennende!”

Det tas forbehold om endringer i programmet! Følg med på nettsiden www.grohi.no

Vi søker nye medlemmer i historielagstyret

Kunne du tenke deg å bli aktiv i historielaget?

Føler du at du har lokalkunnskap som du kan bruke til beste for fellesskapet?

Ønsker du å være en del av styret?

Vi trenger 2 eller flere frivillige som kan tenke seg å delta som varamedlem i styret.

Styret møtes en gang i måneden på vårt kontor i stabburet på Nordtvet gård.

Ta kontakt med valgkomiteens leder Tom Evensen – 990 14 520

Vi har fått spørsmål fra våre medlemmer om hvordan de enklest kan gi oss en «gave» til støtte for historielagets arbeid for å verne om lokalhistorien i Groruddalen.

Vi har derfor skaffet oss:

vipps

by DNB

Dette systemet bruker vi i tillegg til iZettle bankkort, men her er det du som har hele systemet da du bruker din smarttelefon for å sende pengene til oss.

Med Vipps kan du enkelt sende penger til den du vil da ditt bankkort er registrert og kontonummeret til den du skal sende penger til også er registrert.

Hvis du ønsker å sende oss en pengegave til vårt arbeid med lokalhistorie, pilegrimsleden, årbøkene, medlemsmøter eller annet kan du søke oss opp i Vipps appen på telefonen din.

Du kan søke oss på navnet vårt eller taste inn nummer:

22102

Husk å merke innbetalingen med hva det er. Om det er støtte, gave eller andre ting.

Tusen takk mvh Groruddalen Historielag.

ÅRSMØTE 2018

Groruddalen Historielag avholder sitt årsmøte
Tirsdag 27. februar kl. 19:00 på Nordtvet Gård.

Saksliste:

1. Åpning. Godkjenning av innkalling.
2. Valg av møteleder, referent og to personer til å underskrive protokollen.
3. Styrets beretning for året 2017.
4. Regnskap 2017.
5. Budsjett 2018.
6. Fastsetting av kontingenten for 2018.
7. Innkomne forslag.
8. Valg.

Enkel servering.

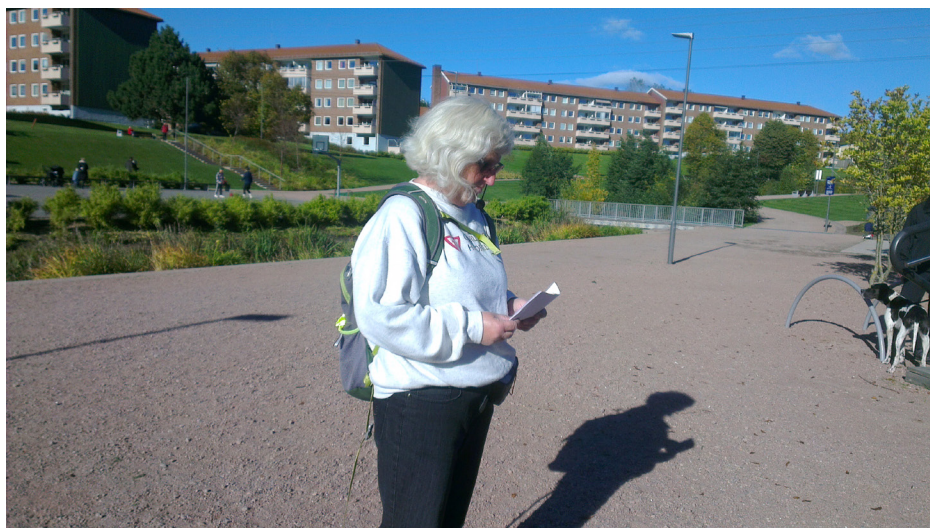
Foredragsholder vil bli annonsert så snart dette er klart.

Forslag som ønskes behandlet på årsmøtet må framsettes skriftlig og være styret i hende innen 28.01.2018.

Vel møtt!

Styret

Vandring med Anne Fikkan fra Vollebekk

Anne Fikkan med lydhørt publikum.

I praktfullt høstvær møtte ca. 30 glade vandrere fram ved Obos visninger på Vollebekk. Anne Fikkan ledet oss på gamle veier og gjennom historien til området.

Like etter 1814 var det to store hovedgårder som dominerte området: Økern og Linnerud hovedgårder. Økern hovedgård brant ned i 1939, men praktfulle Linnerud er åpent for besøk både inne og ute hver søndag.

I årene etter 1814 lå det mange husmannsplasser under de to hovedgårdene med pliktarbeid på hovedgården.

Risløkken og Johannesløkken står der fremdeles, på Nordre Hovin er det bare et skall igjen av en av bygningene. Økernholtet gård forsvant på 60-tallet. Nedre

Vollebekk og Lunden gård er borte. På det som en gang var Borrebekken gård står fortsatt hovedbygningen fra ca. 1850. Bonde og steinleverandør Ole Martin Borrebekken leverte bl. a. stein til trappen foran slottet og til sokkelen for Carl Johanstatuen. Det var gårdsbruk til låven brant i 1952. Etter hvert ble gården solgt ut til nybygging, men i hovedbygningen bor etterkommere av denne familien. Nedre Vollebekk var en liten gård. Man plusset på inntektene ved å ta inn fosterbarn. Bonden hadde pliktarbeid i steinbrudd. Etterhvert ble bonden selveiende og tjente penger på tømmertransport.

Så kom vi til Hovinbekken. Den har sitt utløp i Grefsen- og Årvollmarka. Lange strekninger er åpnet med vakre gangveier, og perlen langs bekken er Bjerkeparken som har vunnet flere priser for

Fra Hovinbekken.

sin utforming. I gamle dager var bekker viktige for gårder i nærheten, som vannkilde for dyrking, folk og fe. Økernbråten gård lå på vestsiden av Bjerkedalen. Som mange andre steder ble det ved bekken anlagt en gårdsdam. Både på Linnerud og Refsnes ligger det fortsatt slike gamle gårdsdammer. Og om vinteren solgte man is til bl.a. sykehus og til de mer velstående som hadde isskap.

Nederst på Vollebekk, mot T-banen ligger en del industri, noe av det forsvinner i ny boligbygging. Det flotteste bygget i Brobekkveien må vel være den nye skolen som faktisk heter Vollebekk.

Tekst og bilder: Kari Brun Wisløff

I Bjerkedalen.

Grorudjenta Mabel Moen, Skovly, utvandret til USA i 1924

Fra Skillebekk (Grorud) – Brooklyn (New York)

Forfatteren av denne artikkelen «Mabel Moen», dro som tenåring til Brooklyn (USA) i 1924. Hun vant 3. prisen for denne artikkelen i «Nordiske Tidende» i 1948. Mabel Moen kom fra huset «Skovly» på Skillebekk (Grorud). Her bodde Moen-familien bl.a steinhogger Petter Moen som deltok på avdukingen av Steinhoggerbautaen på Grorud.

Les Grorudjentas beretning om møtet med Norge etter krigen.

Det var i 1924 jeg fikk Amerikafeberen i blodet og reiste over «dammen» i desember det året. Så reiste jeg en tur hjem i jubileumsåret 1930, og nå i år er det 17 år siden jeg sist gikk om bord i «Stavangerfjord».

Den 1. juni kl. 04.30 om morgenen kom jeg opp på dekket og så Norge – så vårfriskt og grønt, den vakreste grønne farge på gresset jeg noen gang har sett! Vi var langt inne i fjorden og stevnet mot Bergen. Hva jeg følte denne tidlige morgenstunden, har jeg bevart i mitt indre som noe jeg aldri vil glemme.

I Bergen flagget det fra hvert hus og hver en stang, det var jo 1. juni.

Det ble smått med søvn kysten rundt til Oslo. Dit kom vi søndag ettermiddag ved 5-tiden, og det så ut som om hele Oslo og omegn var møtt fram for å ta imot oss.

Så kjørte jeg da atter oppover Trondhjemsveien og så de kjente steder fare forbi øyet. Mitt hjem, hvor jeg er født og oppvokst, ligger ved Grorud, ca. en halv times kjøring fra byen. Grorud er jo blitt kjent både her og i USA siden Trygve Lie

ble «famous». Selve Grorud sentrum er blitt forandret, så bebygd og bymessig alt. Oslo og Aker hører sammen nå, og byen flytter lenger og lenger oppover. Mitt barndomshjem er ovenfor Grorud, i en «krok» for seg selv. Huset står på en høyde et lite stykke fra Nittedalsgrensen. Trondhjemsveien går nedenunder, og på den andre siden har vi bergknauser like like innpå kjøkkenvinduet. Jeg syntes min «hjemlige krok» virket så liten da jeg kom hjem denne søndagskvelden, de tanker og følelser en får når en igjen står på sin barndoms jorder noe en også bevarer for resten av levetiden. Og den fagre lyse sommerkvelden. Jeg sto ute på gårds-plassen ved 11-tiden den første kvelden og nøt dagslyset, jeg hadde jo ikke glemt de lange lyse dagene i Norge, men jeg måtte liksom oppleve det på nytt, etter så mange års fravær.

Et trist savn i hjemkomsten var at far var blitt borte siden jeg sist var hjemme, men min mor er frisk og sprek til tross for sine snart 75 år.

Det var surt og kaldt den første uken, men så kom varmen som, unntatt noen dager i først i juli, var alle tiders sommer. Det var

et ønskevær for ferierende mennesker. Men alt som grodde og folk flest sukket etter regn, som ikke kom før andre uken i september, og da bare for en dag eller to. Jeg var en tur i Vestfold i juli, oppholdt meg i Sandefjord en uke, og derfra tok jeg en tur til Larvik for å vandre rundt i bøkeskogen. Etterpå tok jeg bil til Stavern, hvor det var festligheter med «Tordenskjold og hans følge» som paraderte gjennom byen. Det mest interessante av turen var en tur til minnehallen, hvor vi gikk rundt steinen og leste Wildenweys mektige dikt, meislet i norsk granitt, om falne norske sjømenn i krigen 1914-1918. Denne pyramiden av en minnehall som er satt opp på Staverns klipper rett ved havet, er et verdig minne om sjøfolks dåd.

- Ingen bad om mindeborge
- Av vårt heltefolk
- Kun det ene ordet Norge
- Var dem mindre nok.

Slik står blant versene.

En varm 31. juli morgen tok min søster og jeg toget fra Oslo til Fagernes og derfra med bussen til Lomen i Vestre Slidre. På en koselig bondegård like ved Slidfjorden bodde vi noen dager. Der var det ekte norsk stell og god mat, med tykk rømme på frokostbordet i den vakre rosemalte spisestuen. En dag klatret vi oppover i 2 timer til gårdens seter «Heimestølen», for de hadde en seter til, en dags reise derfra. Der oppe på heimstølen var det den herligste utsikt over fjorden og dalen og i det fjerne - snøfjellene. Her vokste dvergbjørka like innpå seterstua. Vi ble traktet med fløtegraut ute på setervollen, det ble nok både en og to tallerkener, uten tanke på figuren eller «the waistline». Den neste dagen gikk turen til Lomen gamle kirke, bygd i 1180-årene; den er ikke i bruk nå, de har en nyere, men jeg hørte at det hadde vært gudstjeneste der den 17. mai

1945 da Norge og Valdres ble fritt igjen. Den ligger der så fredelig på en høyde med utsikt over bygda og fjorden, og dens indre er eldgammel, som får en til å minnes Olav den Hellige og katolikktiden i Norge.

Vi dro fra Lomen med et varig minne om en herlig gammel bygd og norsk gjestfrihet. Tilbrakte et par dager i Fagernes, og selvsagt førte vår vei til Valdresmuseet med de gamle bygninger og gammel Valdreskultur.

I Oslo har jeg fartet rundt på sightseeing og vært litt med på badelivet i Oslofjorden. Det har vært deilige dager der i sommer på holmer og bergknauser. Jeg gikk omkring på Akershus slott da det var åpent for publikum etter kong Haakons 75 års dag. Et sted i gårdsrommet ligger en frisk krans, et fredet sted til minne om de mange gutter som falt der for tyskernes kuler.

Den 8. september hørte jeg Herman Wildenwey lese egne dikt i aulaen.

Oslo er en vakker og trivelig by, det er store forandringer der, en flott storby er den blitt.

Det har vært fine høstdager i år. Jeg reiste opp med Holmenkollbanen en søndag i oktober til Frognerseteren og vandret innover et stykke i Nordmarka Høstfargene var vakre, men de kunne ha vært enda vakrere hvis vi hadde fått regn.

Jeg liker å vandre rundt i skogen her hjemme, især nå på høsten; det er så vakert og fredelig der inne i høstsolen. Nå er det hvitt rim på trær og mark om morgenen, og denne overgangskulden føler en mer enn selve vinterkulden. Det er jo mange ting jeg kan savne fra Amerika.

Jeg savner et stykke «toast» til frokosten, jeg savner grønnsakene og frukten og jeg savner søndagsavisene og de gode radio-programmene, det varme og kalde vannet i springen. (Her må vi bære vann, og i sommer har det ikke vært stort å bære.) Men i bakerbutikken finnes det all slags deilig brød; det er nydelig fersk hvete-kake, værterkake, grovbrød og finbrød, frøbrød, franskbrød og de deiligste Wienerbrød, så med en god kopp (amerikansk) kaffe og disse nevnte herligheter med ekte, norsk meierismør tror jeg at sjølve «frua i trollstua» ville misunne meg.

Folk snakker meget om de tunge krigs-årene, enhver har sitt å berette, det er år de aldri glemmer. De glemmer vel aldri smaken av den råtnete fisken de kjøpte. De fleste matsorter er ennå rasjonert, det er lite av kjøtt og melk, men en får det da av og til og ingen sulter i Norge på grunn av matmangel. Og den dyrebare friheten

gleder det norske folk seg mest over. Ja, nå får vi føle den fine tørre sommeren, utkobling og rasjonering av den elektriske kraften er i full gang. Strømmen blir tatt fra oss her i Aker fra klokken 11 om kvelden til 5 om morgenen og en time eller to midt på dagen. De spår mørkere utsikter da det ikke kommer regn, noe som er trist, især nå da de fleste bare har elektriske kokeovner på landet så vel som i byen. Den gamle trofaste kjøkkenovnen er i de fleste hjem blitt kastet ut, og isteden er det nå store elektriske ovner. Det hender at «kaffelars» blir kald og grautgryta slutter å koke. Og vil vi ikke vimse omkring i mørket eller i «candlelight», må vi pent kripe i seng kl. 11. På lørdagskveldene lar de lyset være på til 12.

Jeg skal være i Norge over vinteren, håper det blir en lys og god jul.

«Bygningsstein brukt i Oslo, og litt om hvordan de ulike steintypene har blitt til i naturens store verksted»

Dette var tittelen på Historielagets åpne møte på Steinhoggermuseet tirsdag den 28. november.

Det var geolog Inge Bryhni som gjennom et meget interessant foredrag presenterte oss for mange bygninger i Oslo og fortalte om hvilke type stein som var benyttet, hvordan og når den hadde oppstått og hvor den var tatt ut.

Det var over 30 tilhørere tilstede som fikk en fin innsikt i dette temaet gjennom bilder og fra en geolog som kunne sitt fag.

Neste gang vi som hørte foredraget vandrer en tur i Oslos gater, vil vi nok titte spesielt på mange av de gamle monumentale bygningene, og kanskje husker vi hvilken steintype de var bygget med.

Vi takke Inge Bryhni for en minne(ral)rik kveld.

Dan Brovold

Ny årbok fra Groruddalen Historielag

Den trettiende årboken med lokalhistoriske emner ble presentert av Jan Arne Tangerud i Stabburet på Nordtvedt gård 8. november.

Redaksjonen består av Jan Arne Tangerud, Anne Finhammer, Kristian Skaane og Frithjof Funder.

Mellom 30 og 40 fremmøtte ble presentert for en variert og spennende årbok.

Jan Arne Tangerud som selv har vært med på å redigere 29 av de tretti årbøkene, takket alle som har vært med på å få ut årboka.

Han kunne fortelle at byantikvaren bruker årboka som kildemateriale.

Fire av bidragsyterne presenterte sine artikler:

Anne Fikkan fortalte om barnehjemmet på Lunden hvor barna var en kort stund før de ble sendt videre og om hvordan det gikk med noen av barna.

Ronny Ramberg har tatt for seg hoppbakkene i Groruddalen, og dem var det mange av.

Tore Bakker skrev om pukkverkene på Årvoll, også en interessant historie.

Guri Bramness hadde tatt for seg lek. «Hva vi lekte og hvordan vi lekte» fra under og etter krigen.

Noen Bidragsyttere fra venstre: Dan Brovold, Guri E. Bramness, Anne Fikkan, Tore Bakker og Jan Arne Tangerud.

Akers Avis Groruddalen var her også.

Alle de tilstedeværende bidragsyterne fikk utdelt et signert eksemplar av årboka. Til slutt ble det budt på kaffe og hjemmebakt kringle.

Årbok 2017 blir lagt ut til salg hos Norli bokhandlerne og hos Deichmanske filialer i Groruddalen.

Årboka kan også fås kjøpt på kontoret i Stabburet hver første onsdag i måneden mellom kl. 12.00 og 14.00.

Prisen er kr 150.

Tekst og bilder: Kari Brun Wisløff

Anne Fikkan presenterer sitt tema.

Medlemsbladet Akersdølen kan leses på nettet.

Noen etterspør oss om hvor man finner gamle utgaver av Akersdølen. Du finner alle årganger helt fra første utgitte blad i 1996 og frem til i dag på hjemmesiden.

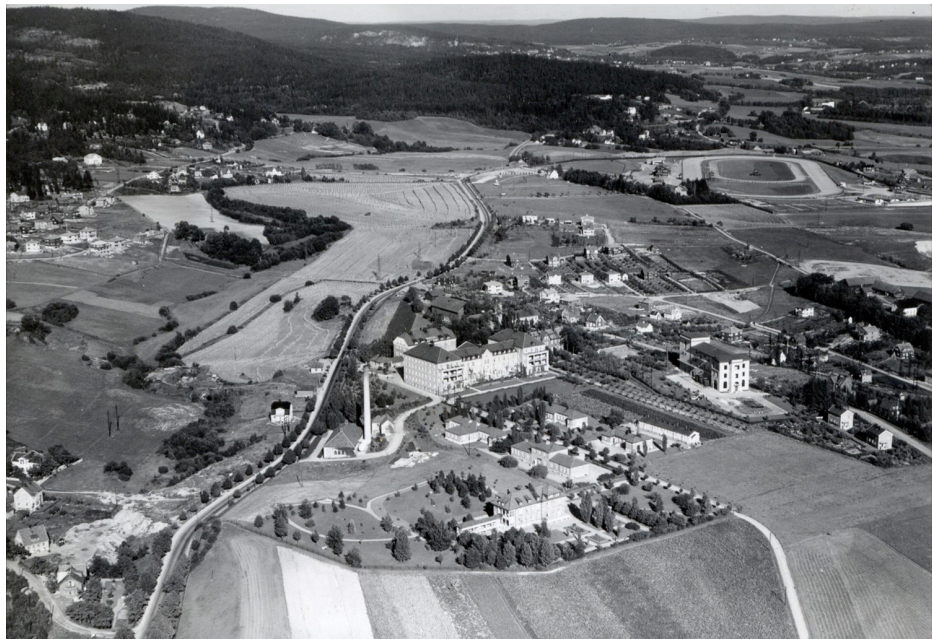
Her kan dere følge utviklingen til historielaget og se litt av det vi har jobbet med gjennom årene.

Kristian

Lokalhistorisk arrangement på biblioteket på Bjerke 7. november

Fra bondeland og villaområder til drabantbyer

Slik så Bydel Bjerke ut før den store utbyggingen: Aker sykehus i forgrunnen, Bjerke travbane bak til høyre. Foto: Widerøe flyveselskap 1937/ oslobilder.no

Bydel Bjerke har – i likhet med resten av Groruddalen – opplevd en rivende utvikling de siste 50 årene. Både landskap og befolkningssammensetningen er dramatisk endret. Bibliotekets venneforening hadde gått sammen med Historielaget om et arrangement der Anne Fikkan holdt «lokalhistorietime», Liv Vågslid fortalte om hvordan det var å vokse opp i villabyen på Brobekk og Håvard Pedersen viste film om selvbyggervirksomheten og fortalte

fra denne tiden på Årvoll. Liv trakk også de store linjene og reflekterte over de ulikhetene i drabantbyene våre.

Fremmøtet var imponerende - 150 aktive personer som bidro med nye opplysninger og egne historier. Historielaget benyttet anledningen til en pre-lansering og salg av årboken.

Anne Fikkan

Jul på Årvoll gård 2. og 3. desember

Foto: Anne Fikkan

Historielaget hadde stand på julemarkedet, sammen med en rekke andre lag og foreninger. Salget av husflidsprodukter og julebakst gikk strykende. Det var rekord-

høyt besøkstall og gammeldags julestemning både ute og inne.

Anne Fikkan

GODE BØKER FOR VINTERKVELDER!

Trond Norén Isaksen

HELLIG KRIG OM NORGES KRONE

*Tronstrid, borgerkrig
og korstog fra Sigurd
Jorsalfare til kong
Sverre. Norges
«Game of Thrones»!*

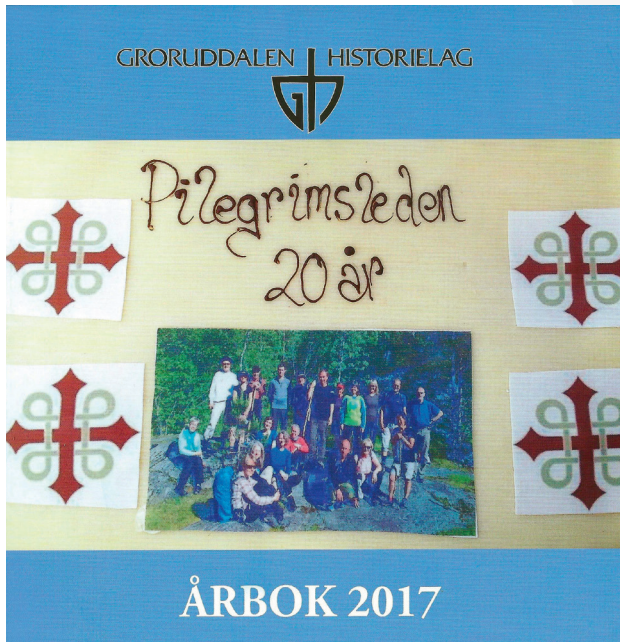
Morten Malmø

DE SOM IKKE SVIKTET

*Om nordmenn som
gjorde en spesiell
innsats under andre
verdenskrig.*

Din lokale bokhandler har bøkene!

Bestill Årboka for 2017

Selges i Deichmanns filialer, bokhandlere, eller Historielagets nettbutikk på www.grohi.no
Du kan også benytte Bestillingskjema du finner på neste side.

Husk å melde adresseforandring!

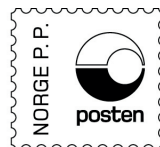

GRASROTANDELEN ✖

**I 2017 fikk vi inn kr 18.269 med 42 aktive spiller.
Blir du med i år?**

Ta med denne strekkoden til din nærmeste tippekiosk for å støtte Historielaget

Returadresse: Groruddalen Historielag, Postboks 37 Grorud, 0905 OSLO

Bestillingsskjema - bøker/medlemskap

Vi utgir ny årbok hvert år. Bøkene inneholder viktig lokalhistorisk dokumentasjon fra hele Groruddalen. Den eldste årboken er like aktuell nå som da den ble utgitt.

Kryss av på nedenstående bestillingsseddel og vi sender deg årbøkene i posten.
Eller du kan bestille bøkene på vår nettside www.grohi.no.

Disse prisene har vi på våre årbøker:

Årbok 2015, 2016, 2017 kr 150,- / årbok 2014 til 1989: 100,- pr bok.

Porto kommer i tillegg på alle forsendelser fra oss.

Bestilling:

Ja, takk, jeg bestiller følgende (kryss av):

☐ Årbok 1989/90	☐ Årbok 1996	☐ Årbok 2003	☐ Årbok 2010
☐ Årbok 1991	☐ Årbok 1998	☐ Årbok 2004	☐ Årbok 2011
☐ Årbok 1992	☐ Årbok 1999	☐ Årbok 2005	☐ Årbok 2012
☐ Årbok 1993	☐ Årbok 2000	☐ Årbok 2006	☐ Årbok 2013
☐ Årbok 1994	☐ Årbok 2001	☐ Årbok 2007	☐ Årbok 2014
☐ Årbok 1995	☐ Årbok 2002	☐ Årbok 2008	☐ Årbok 2015
		☐ Årbok 2009	☐ Årbok 2016
			☐ Årbok 2017

Jeg ønsker:

- ☐ Å bli medlem - kontingent kun kr 150,- per år
- ☐ Kulturminneguide - "Vandring i bydel Bjerke" kr 50,-
- ☐ Toppen i Akersdalen av Johs Brenna, kr 50,-
- ☐ Ny Kulturminneguide for Bjerke Bydel, kr 150,-

Medlemsnr. _____ Navn _____

Adresse _____ Postnr. _____

(Sted/dato)

(Underskrift)